

Wyrok z dnia 29 stycznia 2007 r.

II PK 181/06

1. Uchylenie przez Sąd Najwyższy orzeczenia komisji dyscyplinarnej, stanowiącego podstawę stwierdzenia wygaśnięcia stosunku pracy nauczyciela akademickiego nie prowadzi do restytucji *ex tunc* stosunku pracy, lecz stanowi podstawę roszczeń określonych w art. 56-61 k.p. w związku z art. 97 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.).

2. Z ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy nie mogą być potrącane bez zgody pracownika wyrażonej na piśmie inne należności niż określone w art. 87 § 1 k.p.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 29 stycznia 2007 r. sprawy z powództwa Jacka B. przeciwko Politechnice W. o ekwiwalent za urlop, na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 15 listopada 2005 r. [...]

I. u c h y l i ł zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym) w części dotyczącej ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy za 2000 r. oraz w punkcie II (drugim) w całości i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego,

II. o d d a l i ł skargę kasacyjną w pozostałej części.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 1 marca 2005 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Śródmieścia we Wrocławiu zasądził od Politechniki W. w W. na rzecz Jacka B. kwotę 230,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 kwietnia 2000 r. tytułem ekwiwalentu za niewyko-

rzystany urlop wypoczynkowy, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia.

Powód był zatrudniony w pozwanej Politechnice w okresie od 1 października 1995 r. na podstawie mianowania na stanowisku asystenta naukowo-dydaktycznego. W 1997 r. nie wykorzystał urlopu wypoczynkowego w wymiarze 5 dni. W latach 1998 i 1999 wykorzystał urlop wypoczynkowy w całości. Pismem z dnia 23 maja 2000 r. powód został zawiadomiony, że łączący strony stosunek pracy wygaś z mocy prawa z dniem 27 kwietnia 2000 r. na podstawie orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Szkolnictwa, utrzymującego w mocy orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich Politechniki W. o wydaleniu z zawodu nauczycielskiego połączonego z zakazem przyjmowania do pracy w tym zawodzie. W okresie zatrudnienia w 2000 r. powód nie korzystał z urlopu wypoczynkowego. Strona pozwana wypłaciła mu z góry wynagrodzenie za pracę za miesiąc maj 2000 r. w kwocie 1.463 zł, dokonując następnie potrącenia z tego wynagrodzenia ekwiwalentu za niewykorzystany w całości, to jest w rozmiarze 6 tygodni, urlop wypoczynkowy w kwocie 1.936,48 zł i wypłacając różnicę w kwocie 273.22 zł. Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2001 r., III SZ 3/00, uchylone zostało orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej z dnia 27 kwietnia 2000 r., a w dniu 5 września 2002 r. zapadł wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu oddalający apelację pracodawcy od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia z dnia 19 kwietnia 2002 r. przywracającego powoda do pracy. Wyrok Sądu Okręgowego uprawomocnił się w dniu 11 września 2002 r., co oznacza, że ze wskazaną datą powód został przywrócony do pracy na dotychczasowe stanowisko. W rezultacie aneksem do aktu mianowania przedłużono mu okres zatrudnienia do dnia 30 września 2003 r. Na przestrzeni 2001 r. powód nie świadczył pracy, a tym samym nie korzystał z urlopu wypoczynkowego. Z urlopu takiego nie korzystał również w 2002 r., natomiast w 2003 r. wykorzystał 27 dni urlopu wypoczynkowego. Łącząca strony umowa o pracę uległa rozwiązaniu z dniem 30 września 2003 r. za wypowiedzeniem dokonany przez pracodawcę. W miesiącach wrześniu i październiku 2003 r. strona pozwana wypłaciła powodowi ekwiwalent za cały urlop wypoczynkowy należny za 2003 r. w wymiarze 36 dni oraz za 9 urlopu wypoczynkowego niewykorzystanego w roku 2002 w łącznej kwocie 3.797,68 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że powództwo zasługuje na uwzględnienie tylko w odniesieniu do ekwiwalentu za nie-

wykorzystane 5 dni urlopu wypoczynkowego, przysługującego powodowi w 1997 r., przy przyjęciu niekwestionowanej przez niego wysokości wynagrodzenia za jeden dzień w kwocie 46,10 zł. W pozostałym zakresie urlop wypoczynkowy za rok 1997 został przez powoda wykorzystany w naturze, podobnie jak cały urlop za lata 1998-1999, a zatem nie należy mu się z tego tytułu ekwiwalent pieniężny. Powód przyznał, że w 2002 r. wykorzystał 27 dni urlopu wypoczynkowego, a za pozostałe 9 dni oraz za 36 dni urlopu przysługującego mu w roku 2003 r. (łącznie za 45 dni) otrzymał ekwiwalent pieniężny, co powoduje oddalenie powództwa w tej części. Odnośnie do ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy za 2000 r. Sąd Rejonowy wskazał, że stosunek pracy powoda wygasł z dniem 27 kwietnia 2000 r. na podstawie art. 95 ust. 1 pkt 3 ustawy o szkolnictwie wyższym, zgodnie z którym stosunek pracy wygasa w razie prawomocnego ukarania karą dyscyplinarną zwolnienia z pracy lub wydalenia z zawodu nauczycielskiego. Stosownie do art. 105 ust. 4 tej ustawy (w brzmieniu obowiązującym w miesiącu kwietniu 2000 r.) prawo do wynagrodzenia nauczyciela akademickiego wygasa z ostatnim dniem miesiąca kalendarzowego, w którym ustał stosunek pracy. Oznacza to, że powód posiadał prawo do wynagrodzenia za pracę za miesiąc kwiecień, ale już nie za miesiąc maj 2000 r. Wyplacone zatem przez pracodawcę wynagrodzenie za ostatnio wskazany miesiąc było świadczeniem nienależnym i nie może być uznane za wynagrodzenie za pracę w sytuacji, gdy w miesiącu tym nie istniał już między stronami stosunek pracy. Do świadczenia tego nie odnoszą się zatem rygory dotyczące możliwości potrącenia, które mogło być dokonane na ogólnych zasadach przewidzianych w przepisach Kodeksu cywilnego. W tym zakresie Sąd Rejonowy powołał się na pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1998 r., I PZP 49/94. W zakresie żądania zasądzenia ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy za rok 2001 Sąd pierwszej instancji stanął na stanowisku, że konsekwencją wyroku przywracającego pracownika do pracy jest ukształtowanie nowego stosunku prawnego o treści istniejącej przed rozwiązaniem umowy o pracę. Orzeczenie takie restytuuje stosunek pracy o dotychczasowej treści, a zatem prowadzi do powstania na nowo stosunku pracy jaki istniał przed jego zakwestionowaniem rozwiązaniem. Orzeczenie przywracające do pracy nie działa zatem *ex tunc* i nie unieważnia bezprawnego oświadczenia pracodawcy z mocą wsteczną od momentu, w jakim oświadczenie to zostało złożone, lecz restytuuje stosunek pracy *ex nunc*, to znaczy od dnia, w którym ziścił się ustawowy warunek w postaci zgłoszenia przez pracownika gotowości do pracy w związku z prawomocnym orzeczeniem. W konse-

kwencji w okresie od ustania stosunku pracy do przywrócenia pracownika do pracy nie istnieje pomiędzy pracownikiem a pracodawcą stosunek pracy, co oznacza, że w okresie tym nie służy pracownikowi prawo do urlopu, a w rezultacie nie przysługuje mu roszczenie o ekwiwalent za niewykorzystany w naturze urlop. W omawianym zakresie Sąd Rejonowy powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1980 r., I PRN 100/80.

W apelacji od powyższego wyroku powód zarzucił wadliwość ustaleń faktycznych i prawnych i domagał się jego zmiany oraz zasądzenia na jego rzecz tytułem dochodzonego ekwiwalentu kwoty 12.428 zł.

Wyrokiem z dnia 15 listopada 2005 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu oddalił apelację, dzieląc poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia oraz dokonaną przez ten Sąd ocenę prawną, w tym w zakresie możliwości potrącenia przez stronę pozwaną z przysługującego powodowi wynagrodzenia za pracę ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy za 2000 r.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku powód zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 87 § 1 w związku z art. 172 k.p. oraz art. 91 § 1 (z uzasadnienia skargi wynika, że skarżącemu chodzi o art. 91 § 1 k.p.) w związku z art. 124 ustawy o szkolnictwie wyższym, art. 498 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz art. 97 ust. 2 w związku z art. 135 ust. 4 ustawy o szkolnictwie wyższym, a ponadto naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a to art. 328 § 2, art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c. Wskazując na powołane zarzuty powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 1980 r., I PR 43/80 (OSNCP 1980 nr 12, poz. 248), skarżący podniósł, że Sąd drugiej instancji błędnie przyjął, iż problematyka potrącenia i sprzężona z nią ochrona ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy pracownika nie ma bezpośredniej regulacji w prawie pracy. Tymczasem kwestia ta jest uregulowana w art. 87 i 91 k.p. w związku z art. 124 ustawy o szkolnictwie wyższym i w tym zakresie szczególnym, także w odniesieniu do ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy, nie znajdują zastosowania przepisy Kodeksu cywilnego. Odnosząca się do wskazanej kwestii treść pisma procesowego powoda z dnia 14 listopada 2005 r. - z obrazą art. 382 k.p.c. - pozostała poza rozważaniem, analizą i oceną prawną Sądu Okręgowego. Na-

ruszenie przez Sąd drugiej instancji obowiązku określonego w art. 378 § 1 k.p.c. skarżący upatruje w braku rzeczowego i merytorycznego odniesienia się do zarzutów określonych w apelacji, a dotyczących ustaleń faktycznych i oceny prawnej Sądu Rejonowego w zakresie istnienia między stronami stosunku pracy na przestrzeni 2001 r., a w konsekwencji rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego co do skutków prawnych kasacyjnego orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2001 r., III SZ 3/00. Stanowisko zawarte w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2002 r., I PKN 620/01, wskazuje bowiem na zasadność roszczenia o ekwiwalent za urlop wypoczynkowy, jakie skarżący wiązał z istnieniem stosunku pracy w 2001 r. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego rozstrzygnięcia w żaden sposób nie wyjaśnia jego podstawy prawnej, a przyjmując za własne ustalenia poczynione w sprawie przez Sąd pierwszej instancji pomija kwestię, że wystawione przez stronę pozwaną świadectwo pracy stwierdza zatrudnienie powoda w okresie od 1 października 1995 r. do 30 września 2003 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W ramach podstawy kasacyjnej określonej w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący zarzucił naruszenie art. 328 § 2, art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c. W świetle art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. samo naruszenie przepisów postępowania nie jest wystarczającą podstawą skargi kasacyjnej, gdyż musi to być naruszenie tego rodzaju, że mogło mieć istotny (decydujący, stanowczy) wpływ na wynik sprawy w tym sensie, że następstwa wadliwości postępowania kształtowały lub współkształtowały treść kwestionowanego orzeczenia. Takiego zarzutu skarżący nie formułuje i nie próbuje nawet wykazywać, dlaczego wskazane przez niego uchybienia Sądu drugiej instancji mogłyby mieć istotny wpływ na sposób rozstrzygnięcia. Przepis art. 328 § 2 k.p.c., określający przedmiotowy zakres uzasadnienia orzeczeń sądowych, dotyczy wprost orzeczeń wydawanych w pierwszej instancji i do orzeczeń sądu drugiej instancji ma zastosowanie „odpowiednie”, o czym stanowi art. 391 k.p.c. Oznacza to, że możliwość skutecznego powołania się w skardze kasacyjnej na zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. wymaga jednoczesnego przytoczenia art. 391 k.p.c. oraz ograniczona jest do sytuacji, gdy z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia nie można się zorientować, jakie były faktyczne lub prawne przyczyny rozstrzygnięcia. Jeżeli natomiast uzasadnienie sądu pierwszej instancji, sporządzone zgodnie z wymaganiami art. 328

§ 2 k.p.c., spotyka się z pełną akceptacją sądu drugiej instancji, to wystarczy, że da on temu wyraz, nawet w sposób lakoniczny, w treści uzasadnienia swego orzeczenia, bez powtarzania zawartych w motywach zaskarżonego orzeczenia sądu pierwszej instancji szczegółowych ustaleń i wnioskowań prawniczych. To, czy sprawa została wadliwie, czy też prawidłowo rozstrzygnięta nie zależy bowiem od tego, jak zostało napisane uzasadnienie, co znajduje potwierdzenie w art. 398¹⁴ k.p.c., w myśl którego Sąd Najwyższy oddala skargę kasacyjną także wtedy, gdy mimo błędnego uzasadnienia orzeczenie odpowiada prawu. Z uzasadnienia Sądu Okręgowego jednoznacznie wynika, że dzieląc w całości zarówno ustalenia poczynione w sprawie przez Sąd pierwszej instancji, jak i dokonaną przez ten Sąd ocenę prawną, oparł swoje rozstrzygnięcie na art. 385 k.p.c. Oznacza to, że Sąd drugiej instancji podzielił również ocenę Sądu Rejonowego w zakresie skutków prawnych wyroku przywracającego skarżącego do pracy w pozwanej Politechnice, a w konsekwencji niepozostawiania przez strony w stosunku pracy na przestrzeni 2001 r.

Nieusprawiedliwiony jest zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. Przepis ten stanowi, że sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Naruszenie art. 382 k.p.c. ma więc miejsce wtedy, gdy sąd drugiej instancji, mimo przeprowadzonego przez siebie postępowania dowodowego, orzekł wyłącznie na podstawie materiału zgromadzonego przed sądem pierwszej instancji albo oparł swoje orzeczenie na własnym materiale, z pominięciem wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji, bądź bezpodstawnie nie uzupełnił postępowania dowodowego, albo pominął część zebranego materiału, jeżeli przy tym uchybienia te mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy. A zatem zarzut odnoszący się do analizy i oceny treści pism procesowych stron nie mieści się w płaszczyźnie art. 382 k.p.c. Sąd drugiej instancji, nie przeprowadzając postępowania dowodowego we własnym zakresie, oparł swoje ustalenia na całości materiału dowodowego zebranego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, dzieląc jego ocenę dokonaną przez Sąd Rejonowy, a skarżący pominiętego materiału dowodowego nie wskazuje, a jedynie powołuje się na swoje wywody zawarte w piśmie procesowym z dnia 14 listopada 2005 r., a dotyczące kwestii regulacji zawartej w art. 87 k.p.

Nie zasługuje wreszcie na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Skarżący upatruje naruszenia przez Sąd Okręgowy wskazanego przepisu w nierozważeniu zawartego w apelacji zarzutu odnoszącego się do zagadnienia skutków prawnych orzeczenia Sądu Najwyższego uchylającego orzeczenie komisji dyscyplinarnej w przedmiocie ukarania powoda karą wydalenia z zawodu nauczycielskiego. Skarżącemu chodzi zatem o zdanie pierwsze wymienionego przepisu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji oznacza zakaz wykraczania przez sąd drugiej instancji poza te granice oraz nakaz rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków (por. postanowienia z dnia 21 sierpnia 2003 r., III CKN 392/01, OSNC 2004 nr 10, poz. 161 oraz z dnia 14 lipca 2005 r., III CK 670/04, niepublikowane). Skoro Sąd drugiej instancji apelację powoda w całości oddalił, przeto uznał za bezzasadne wszystkie zarzuty podniesione w niej w stosunku do zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego. Natomiast sam zarzut błędu w ocenie prawnej nie uzasadnia naruszenia przepisów postępowania, a może być przytaczany jedynie w ramach pierwszej z podstaw kasacyjnych, to jest naruszenia prawa materialnego.

Nieuzasadniony jest powołany w ramach podstawy kasacyjnej określonej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. zarzut naruszenia art. 97 ust. 2 w związku z art. 135 ust. 4 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.). Zgodnie z pierwszym z przytoczonych przez skarżącego przepisów - w zakresie roszczeń mianowanego nauczyciela akademickiego z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania przez uczelnię stosunku pracy bez wypowiedzenia lub stwierdzenia jego wygaśnięcia stosuje się odpowiednio przepisy działu drugiego, rozdziału II, oddziału 6 Kodeksu pracy, natomiast stosownie do drugiego - od prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego komisji dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego, orzekającej karę, o której mowa w art. 127 ust. 1 pkt 6, ukaranemu służy prawo wniesienia odwołania do Sądu Najwyższego w terminie 14 dni od daty doręczenia orzeczenia. Skarżący prezentuje pogląd, że skutkiem uchylenia przez Sąd Najwyższy orzeczenia komisji dyscyplinarnej jest restytucja stosunku pracy, co oznacza, że „nauczycielowi akademickiemu przysługiwałyby uprawnienia uzależnione od istnienia stosunku pracy”, w tym prawo do urlopu wypoczynkowego, a w konsekwencji ekwiwalentu za ten urlop w okolicznościach określonych w art. 171 k.p. W tym zakresie powód powołuje się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2002 r., I PKN 62/01 (OSNP 2004 nr 11, poz. 192), w którym stwierdzono, że uchylenie przez Sąd Najwyższy orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej drugiej instancji dla nauczycieli

akademickich w przedmiocie wydalenia z zawodu oznacza, że odpadła podstawa stwierdzenia wygaśnięcia stosunku pracy i następuje jego restytucja, bez potrzeby składania przez pracodawcę oświadczenia woli, a odpowiednie zastosowanie w tej sytuacji art. 97 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym polega na możliwości żądania przez nauczyciela akademickiego dopuszczenia do pracy lub takich roszczeń, jakie wynikają z istniejącego stosunku pracy. Uszło jednak uwagi skarżącego, że wyrok ten zapadł w sprawie, której przedmiotem było roszczenie odszkodowawcze z tytułu szkody majątkowej i niemajątkowej powstałej na skutek wydania orzeczenia dyscyplinarnego, następnie uchylonego. W wyroku z dnia 22 września 2004 r., I PK 613/02 (OSNP 2005 nr 7, poz. 92) wyrażony został pogląd, że uchylene przez Sąd Najwyższy orzeczenia o wymierzeniu nauczycielowi akademickiemu kary dyscyplinarnej wydalenia z zawodu stanowi przesłankę przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach lub zasądzenia odszkodowania z art. 56 k.p. W uzasadnieniu powołanego wyroku stwierdzono, że uchylene przez Sąd Najwyższy orzeczenia komisji dyscyplinarnej nie prowadzi *ex tunc* do automatycznej restytucji stosunku pracy, a tym samym bezzasadne jest żądanie ustalenia nieprzerwanego trwania stosunku pracy. Realizacja roszczeń przysługujących uprawnionemu w związku z zakończeniem postępowania dyscyplinarnego następuje w postępowaniu wszczętym na podstawie art. 97 ust. 2 ustawy w związku z art. 56 - 61 k.p., co oznacza, że „w razie stwierdzenia wygaśnięcia stosunku pracy mianowanemu nauczycielowi akademickiemu przysługuje roszczenie o przywrócenie do pracy albo o odszkodowanie”. Zgodnie z art. 57 § 4 w związku z art. 48 § 1 k.p. orzeczenie o przywróceniu do pracy wywołuje materialny skutek dopiero od daty zgłoszenia przez pracownika gotowości niezwłocznego podjęcia pracy.

Kwestię skuteczności działania wstecz orzeczenia przywracającego do pracy reguluje art. 51 § 1 k.p. (stosowany w związku z art. 57 § 4 k.p.), zgodnie z którym pracownikowi, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, wlicza się do okresu zatrudnienia okres pozostawania bez pracy, za który przyznano wynagrodzenie. Okresu pozostawania bez pracy, za który nie przyznano wynagrodzenia, nie uważa się za przerwę w zatrudnieniu, pociągającą za sobą utratę uprawnień uzależnionych od nieprzerwanego zatrudnienia. Skarżący naruszenia wskazanego przepisu nie zarzuca, a ponadto należy zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest stanowisko, iż okres pozostawania bez pracy w rozumieniu art. 51 § 1 k.p. nie jest okresem zatrudnienia ani też okresem uważanym za okres zatrud-

nienia, a jedynie okresem podlegającym wliczeniu do okresu zatrudnienia w rozmiarze, za jaki wypłacono wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy. W rezultacie jest on okresem nieświadczenia pracy u pracodawcy, który dokonał niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę, w okresie tym pracownik przywrócony do pracy orzeczeniem sądu nie pozostaje w stosunku pracy, a w konsekwencji nie przysługują mu świadczenia wiążące się ze stosunkiem pracy, w tym prawo do urlopu wypoczynkowego (por. między innymi uchwałę z dnia 28 września 1990 r., III PZP 15/90, OSNCP 1991 nr 4, poz. 45 oraz wyrok z dnia 14 marca 2006 r., I PK 144/05, dotychczas niepublikowany).

Zasadny okazał się natomiast zarzut naruszenia art. 87 § 1 w związku z art. 172 k.p. oraz art. 498 k.c. w związku z art. 300 k.p. Stosownie do art. 498 § 1 k.c. potrącenie jest dopuszczalne w sytuacji, gdy dwie osoby są względem siebie jednocześnie dłużnikami i wierzycielami, a ich wzajemne wierzytelności, których przedmiot stanowią pieniądze (lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku), są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym. Skutkiem potrącenia jest umorzenie obu wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 § 2 k.c.). Przepis art. 505 pkt 4 k.c. stanowi, że w drodze potrącenia nie mogą być umarzane wierzytelności, co do których potrącenie jest wyłączone przez przepis szczególny. Takim przepisem szczególnym jest art. 87 k.p. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 1999 r., I PKN 665/98, OSNAPiUS 2000 nr 14, poz. 535 oraz z dnia 17 lutego 2004 r., I PK 217/03, OSNP 2004 nr 24, poz. 419). Zgodnie z art. 87 § 1 k.p. (w brzmieniu obowiązującym przed dniem 29 listopada 2002 r.) z wynagrodzenia za pracę - po odliczeniu zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych - podlegają potrąceniu tylko następujące należności: 1) sumy egzekwowane z mocy tytułów wykonawczych na zaspokojenie świadczeń alimentacyjnych, 2) sumy egzekwowane z mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne, 3) zaliczki pieniężne udzielone pracownikowi, 4) kary pieniężne przewidziane w art. 108 k.p. Inne należności mogą być potrącane z wynagrodzenia pracownika tylko za jego zgodą wyrażoną na piśmie (art. 91 k.p.). Przepis ten nie podlega wykładni rozszerzającej, a zatem pracodawca może potrącać bez zgody pracownika tylko ściśle określone w nim należności. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się także, że ochronie takiej jak wynagrodzenie za pracę podlegają również inne świadczenia, w tym wynagrodzenie za czas urlopu i, będący surogatem urlopu, ekwiwalent pieniężny należny pracownikowi za niewyko-

rzystany urlop wypoczynkowy (por. wyrok z dnia 11 czerwca 1980 r., I PR 43/80, OSNCP 1980 nr 12, poz. 248).

Sądy obu instancji przyjęły, że strona pozwana dokonała potrącenia przysługującego skarżącemu ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy ze świadczenia nienależnego, za jakie uznano wypłacone mu „z góry” wynagrodzenie za pracę za maj 2000 r. Tymczasem z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, że w istocie operacja potrącenia była odwrotna, co oznacza, iż z należnego powodowi ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy za 2000 r. w kwocie 1.936,48 zł pracodawca potrącił wypłacone mu wcześniej „z góry” wynagrodzenie za pracę za maj 2000 r. w kwocie 1.463 zł, wypłacając w rezultacie tytułem ekwiwalentu jedynie wynikającą z tego potrącenia różnicę w kwocie 273,22 zł. Dokonanie takiego potrącenia w świetle art. 87 § 1 k.p. w związku z art. 171 § 1 k.p. i art. 172 k.p. było niedopuszczalne.

Z powyższych względów orzeczono, jak w sentencji wyroku na podstawie art. 398¹⁴, art. 398¹⁵ § 1 oraz art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

=====